

THE TRIUMPHAL MARCH OF SPORT OVER TIME

Denisa Elena Petrehuș

Lecturer, PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The history of sport is part of the universal heritage, an asset of collective experience that we must not allow to be wasted. We can say that over the centuries the sport institution has evolved according to a well-defined logic, thus becoming an integral part of the cultural system. Sport was the first human institution to become international. Sport evokes experiences that are exclusively human and which are independent of the changing forms or of the traditions of civilization. All sports uphold over time a particular form of sacredness which is manifest in their specific ritual and gestures, in symbols, flags, emblems, costumes, its special terminology, or in the spirit of supporters. Sports offer a splendid moral lesson through fair play, rule abiding, team spirit, and solidarity. Sport contributes in a unique way to both self-knowledge and to the knowledge of others. Giradoux once remarked: "Sport defines our own body by distinguishing it from among the extremely vague collection of other bodies."

Keywords: sport, sports history, history of the human body

Istoria sportului constituie un patrimoniu, un capital de experiență colectivă pe care nu trebuie să-l lăsăm să se piardă. Putem afirma că, de-a lungul secolelor, instituția sportivă a evoluat potrivit unei logici determinate, ajungând să facă parte integrantă din sistemul culturii. Sportul a fost prima instituție umană care s-a internaționalizat. Sportul evocă experiențe exclusiv umane și independente de formele schimbătoare sau de tradițiile civilizației. Sporturile păstrează peste timp o anumită sacralitate, manifestată într-un ritual propriu, simboluri, drapele, embleme, costume, gesturi, terminologie aparte, spiritul suporterilor etc.

Grecii sunt primii în lume care creează un sistem de educație fizică. În concepția lor de pedagogie sportivă, palestra și gimnaziul sunt trepte educative. Dar admirația pentru trupul exersat al atleților avea să stârnească idealul frumosului în sine, al armoniei în toate. Asistăm, deci, la introducerea conștientă a educației fizice în procesul de educație națională. Ceea ce încununează această activitate este *agonistica*,¹ ansamblul întrecerilor, ideea de măsurare a forțelor, a virtuților fizice, de luptă pe stadion. Este de remarcat faptul că marii filozofi și medici ai vremii acordau o mare însemnătate culturii fizice. Față de spartani, care erau urmașii dorienilor, caracterizați prin austeritate și chiar brutalitate, atenienii – firi blânde și sensibile și descendenți ai ionienilor, aveau un adevărat cult pentru frumos și armonie. Atingerea perfecțiunii constituia la atenieni idealul vieții lor, exprimat prin formula „*Kalos kai agatos*” (om frumos și bun). Omul trebuia să dobândească prin procesul educației calități intelectuale, morale și fizice, contopite într-un ideal de armonie și frumusețe. Tot de la greci ne-a rămas și concepția de „*kalokagathia*” (frumusețe și bunătate), expresie superioară care se referă la înalta etică individuală și socială; aceasta îi apropia pe atenieni de virtuțile eroilor homerici. Platon

¹ Victor Bănciulescu, *Sport și cultură*, Editura Facla, Timișoara, 1983, p.8

considera că educația fizică constituie elementul fundamental al educației armonioase. Corpul omenesc este – în concepția lui Platon – templul în care sălășluiește o scânteie „a divinității”, pe care dacă îl înfrumusețăm prin gimnastică, „zeul” va locui în el cu plăcere. Pornind de la scopul urmărit și metodele folosite, exercițiile fizice care constituiau fondul educației fizice în Grecia antică pot fi sistematizate în trei forme de practicare: gimnastica (aceasta cuprindea toate exercițiile fizice care se practicau la acea vreme); orchestrica (arta dansului); agonistica (totalitatea jocurilor de întrecere).

Altfel a stat situația în Roma. Decadența sistemului elen de educație și implicit a gimnasticii s-a repercutat asupra zeloșilor lor imitatori, romanii. Pentru aceștia, utilitatea a devenit factorul esențial în concepția asupra personalității umane, și astfel exercițiile corporale au primit caracter igienic, iar „lupta sportivă” și duelul agonistic au trecut în arena cu gladiatori, transformată fiind în scenă de spectacol. Pentru romani, cultura este tot atât de importantă ca și sănătatea. Capacitatea de muncă a unui individ: „necque natare, neque litteras didicit”² era nota pe care o primea analfabetismul în Vechea Romă. Romanii au preluat de la greci concepțiile religioase, obiceiurile, arta și chiar unele aspecte ale modului de viață. Romanii au adoptat instituțiile grecești, dar le-au adaptat la conceptul lor de viață. Firi mai pragmatice, erau interesați să-și formeze oamenii sănătoși și robuști, care să facă față rigorilor militare. Romanii nu erau sensibili față de idealul grec al armoniei și frumuseții și în spiritul lor pragmatic nu doreau decât să instruiască o armată puternică pentru apărarea orânduirii sociale și extinderea cuceririlor teritoriale. Ca și la greci, practicarea exercițiilor fizice păstra același caracter de clasă. Ele constituiau apanajul „oamenilor liberi”. Scelvii care proveneau din prizonierii de război sau din rândul populațiilor cucerite nu aveau acces la practicarea exercițiilor fizice. Există totuși o excepție, și anume sclavii care erau pregătiți pentru a fi aruncați în arena circurilor, oferind spectacole brutale, dar totuși gustate de public³. La un moment dat, romanii nu-și doreau decât „**panem et circenses**” (pâine și jocuri de circ).

În istoria sportului, Evul Mediu este controversat. Tradițiile educației cavalierești și turnirurile de curte au revendicat adesea locul preponderent și vor lăsa în umbră și pe nedrept, jocurile și exercițiile oamenilor de rând. Cele mai îndrăgite exerciții erau: călăria, tragerea cu arcul, înotul, patinajul, dansul, lupta. Prin răspândirea creștinismului, alături de castel apar și mănăstirile care constituie al doilea centru de creștinizare a vieții medievale. Potrivit preceptelor creștine, educația fizică a fost alungată din școală, deoarece îngrijirea trupului nu era acceptată de biserică. Vrednicia trupească, prospețimea, plăcerea vieții trebuie înlăturate din preocupările unui bun creștin. Tertulian, unul dintre părinții bisericii creștine, a exclamat plin de indignare: „Palaestrica diaboli negotium” (exercițiile corporale sunt opera diavolului).⁴ Capii bisericii s-au ridicat și împotriva măsurilor de igienă și de îngrijire a corpului, baia și înotul fiind considerate imorale și chiar rușinoase pierderi de timp. Educația fizică a fost proscrisă din instituțiile școlare, în asemenea condiții preocuparea pentru practicarea exercițiilor fizice a mai rămas în sistemul de pregătire a cavalerilor și jocurile populare.

Renașterea a zdruncinat sistemul educațional al Evului Mediu și a reușit să stabilească legătura cu antichitatea, unde educația fizică se afla la loc de cinste. Epoca umaniștilor va readuce cultul corpului în limitele educației generale și va anula astfel mediievala separație dintre trup și suflet. Armonia va deveni din nou la modă. Renașterea a fost un fenomen istoric complex care s-a manifestat pe plan economic, social, politic, științific și cultural. Într-un asemenea context s-a încercat plasarea educației fizice pe alte coordonate prin contribuția substanțială a umaniștilor. Este știut faptul că la acea vreme educația fizică nu avea specialiști ai domeniului care să evalueze conținutul, metodele, normele

²*Necque natare, neque litteras didicit* (lat.) – „nici să înoate, nici să citească nu știe”

³ Victor Albu, *Istoria educației fizice și a sportului*, Editura Ex Ponto, Constanța, 1996, p. 23

⁴Idem, p.64

de practicare a exercițiilor fizice acumulate în decursul secolelor și să stabilească direcții și modalități prin care educația fizică să-și aducă contribuția la dezvoltarea multilaterală a omului, obiectiv prioritar al Renașterii. Totuși, această nobilă și dificilă misiune a revenit oamenilor de știință și cultură, pedagogilor, filozofilor, scriitorilor, creatorilor de artă. Deși aceștia s-au preocupat în principal de domeniul lor de activitate, prin ideile, concepțiile și operele de artă au proiectat un fascicol de lumină asupra educației fizice din trecut. Renașterea a reconsiderat viața pământească și a amplificat preocuparea ca aceasta să fie cât mai lungă și mai fericită. Din această perioadă ne-a rămas moștenire celebrul dicton „Mens sana in corpore sano”, un vers din Juvenal. Majoritatea umaniștilor italieni au pus la baza conceptului lor pedagogic acest vers.

Mai departe, în secolele XVII-XVIII asistăm la o preocupare tot mai mare pentru sport. Nu este oare extraordinar faptul că analele sportului pot cita, de-a lungul timpului, pe cei mai luminați oameni ai vremii? Îi amintim aici pe Rousseau, primul propagandist al gimnasticii la copii, pe Goethe sau Byron care se enumeră printre primii practicanți în public ai deprinderilor sportive, poeți, artiști, filosofi care au însoțit sportul până în zilele noastre. Pedagogii germani și-au îndreptat atenția și spre educația fizică. După mai multe secole, ea s-a întors din nou în școală.

Cei mai de seamă reprezentanți care au militat consecvent pentru reconsiderarea educației fizice școlare au fost: Basedow, Salzmann, Guts-Muths, Vieth și Pestalozzi.⁵

În secolul al XIX-lea lumea prinde gustul sportului, dincolo de lecția școlară. Dezvoltarea mijloacelor de producție, industrializarea accentuată, descoperirile științifice și tehnice vor favoriza încă de la începutul secolului răspândirea „sportismului” sub înfățișarea jocurilor reglemantate de tip britanic, dar și sub chipul unei anume „mentalități sportive”. Oamenii vremii fac sport, se îmbracă „sportiv”, se poartă cu „sportivitate”.

Sportul începe să cucerească lumea...!

În 1875 ia ființă în Norvegia primul club de schi din lume. În 1876 se joacă la Bournemouth în Anglia primul meci de polo pe apă. În 1880 se pune temelia primei federații engleze de atletism.⁶ Iar lista ar putea continua.

Sfârșitul secolului va aduce cu sine nașterea ideii care va revoluționa întreg edificiul sportiv mondial, Jocurile Olimpice. Calea ferată și telegraful vor scurta căile dintre oameni. Evoluția activității sportive are loc, începând cu ultimul sfert al secolului al XIX-lea, în sensul că jocul este privit cu tot mai mare seriozitate.

În secolul XX asistăm la adevăratul marș triumfaș al sportului în lume.

Regulile devin mai severe și asociate cu tot mai multe subtilități. În societatea modernă, sportul se depărtează treptat de sfera pur ludică și devine un element sui generis: nu mai e joc, și nici seriozitate. ... sportul ocupă un loc detașat de procesul de cultură propriu-zis, care se desfășoară în afara lui.

O ilustră galerie de învățați greci din cele mai vechi timpuri au arătat legătura dintre exercițiile fizice și sănătate: Asclepios (Esculap) recomandă în lucrările sale de medicină exercițiile fizice, băile, masajul, regimul alimentar pentru menținerea sănătății. Pytagora din Samos era și el un adept al învățăturilor lui Esculap; Hipocrate, părintele medicinei, credea că gimnastica, masajele, regimul alimentar, exercițiile fizice contribuie la realizarea echilibrului „umoral” și influențează „pneuma” (principiul vital); Filostrat a scris o lucrare deosebit de importantă „Despre gimnastică” care reprezintă

⁵Idem, p.89

⁶Idem, p.10

un document important despre concepțiile grecești despre fiziologie, igienă, influența exercițiilor asupra sănătății.⁷ Acestea sunt doar câteva nume, dar multe au rămas anonime- mai ales din rândul gimnaștilor. Toată această literatură „de specialitate” - cum am numi-o în zilele noastre – oglindește marele interes stârnit de parcatizarea exercițiilor fizice în Grecia.

Cronicarul Ion Neculce menționează într-una dintre cronicile sale isprăvile săvârșite în arta călăriei de către Dedul Spătarul. Acțiunea se petrece în timpul lui Dimitrie Cantemir. Cronicile lui Ipsilanti din anul 1776 menționează pentru prima oară faptul că într-o școală românească, respectiv la Colegiul Sfântul Sava din București, se practica gimnastica sub conducerea unui profesor. În anul 1831 găsim în „Regulamentul organic” (care a fost prima constituție de România) un regulament care recomanda „a se întări trupul elevilor”. Prima lege din țara noastră care introduce în mod obligatoriu gimnastica în liceu este Legea instrucției publice din anul 1864. Această lege a fost introdusă de reforma lui Al.I. Cuza.⁸ Tot prin această lege se dă o circulară adresată prefectilor și primarilor prin care se recomandă sprijinirea de societăți de gimnastică. Jocuri, serbări locale, tir, natație și canotaj. Aceste documente au o importanță deosebită în identificarea primelor mărturii care atestă practicarea exercițiilor fizice, respectiv a gimnasticii în școli. Deci putem trage concluzia că gimnastica figura printre materiile de învățământ începând cu a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și se practica sub îndrumarea unor „atleți” proveniți din circuri sau a unor ofițeri ieșiți din armată. În epoca modernă existau în țara noastră foarte puține școli. Majoritatea erau grecești sau cele românești funcționau pe lângă mănăstiri. Nicolae Bălcescu, figură centrală a revoluției de la 1848, a susținut ideea necesității introducerii educației fizice în planul de organizare a școlii românești. În lucrarea sa „Manualul bunului român” arată că educația nu înseamnă numai formație intelectuală, ci și educație morală și fizică.⁹ Un moment de referință pentru istoria educației fizice și a sportului l-a constituit anul 1862, când vine la București profesorul Gheorghe Moceanu. Originar din Ardeal, absolvent al seminarului de la Blaj, a activat mai întâi într-o trupă ambulantă de acrobați, apoi a predat gimnastica la liceele confesionale din Cluj. Apariția sa a însemnat deschiderea unui nou drum în domeniul organizării învățământului, a gimnasticii în școală și armată, a creării de societăți sportive. Ca urmare a talentului, a competiției și laborioasei sale activități, Moceanu a fost recunoscut ca părinte al educației fizice românești. Între anii 1870-1871 este atestată prima inspecție școlară la orele de gimnastică efectuată de către inspectorii districtuali. În anul 1879 s-a decretat introducerea obligatorie a gimnasticii în școală, iar începând din anul 1881 se rezervă definitiv o oră pe săptămână pentru gimnastică. Începând cu ultimul deceniu al secolului al XIX-lea pare să ia sfârșit perioada improvizațiilor și a căutărilor. În 1898 se introduce oina în școli. În 1907, printr-o circulară adresată prefectilor de județ și primarilor, se solicită sprijinul pentru înființarea de societăți de gimnastică, de joc, tir, natație, canotaj, organizarea de serbări locale și se apelează la ajutorul cadrelor didactice. Asupra acestui fapt vom reveni detaliat în alt capitol.

Primul război mondial a însemnat și pentru învățământul românesc accentuarea lipsurilor legate de baza materială, dar mai ales a insuficienței cadrelor de specialitate. Este de subliniat faptul că în secolul al XIX-lea gimnastica era predată în școli de către foști acrobați de circ, pompieri sau ofițeri.

1.8 Sportul românesc în date

1543 – apare regulamentul școlii din Brașov, condusă de Ion Honterus, în care se rezervă un spațiu important exercițiilor fizice, dintre care amintim: scrima, popicele, scrima;

⁷ Gh. Neța, Flavia Rusu, *Istoria milenară a educației fizice și a sportului*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 1998, p. 42

⁸ Victor Albu, *Istoria educației fizice și a sportului*, Editura Ex Ponto, Constanța, 1996, p.10

⁹ Idem, p.129

1601 – Hieronymus Mercurialis publică la Veneția „*De arte gymnastica libri*” – prima carte de gimnastică pătrunsă în țara noastră (originalul se află la Biblioteca ANEFS București);

1761- apare la Sibiu „Tânărul cavalierist”, primul manual ilustrat de învățare a artei conducerii, dresajului și echipării calului și de inițiere metodică în arta hipismului. Originalul în limba germană se află în colecția Muzeului Sportului din România;

13-25 nov 1815 apare unul dintre primele afișe sportive din țara noastră. El anunță „fuga mare cu prinsoare” a „velosipetei” Karolina Paukert din Viena, pe traseul Podul Mogoșoaia până în Calea Moșilor (București);¹⁰

1875 - se organizează la Sibiu din inițiativa senatului școlar un curs cu durata de 18 zile care avea ca tematică discutarea de către învățătorii a deprinderilor de “muzică și gimnastică”;

23 dec 1876 – se inaugurează la Sibiu patinoarul din central vechi al orașului. Din 1884 a fost iluminat electric pentru nocturnă, iar în 1885 i se aduc îmbunătățiri și modernizări;¹¹

6 martie 1895 - are loc prima ascensiune pe schiuri a Postăvarului efectuată de către un grup de schiori din Brașov;

11 nov 1895 – este dat în folosință pavilionul de la patinoar – amenajare prevăzută cu vestiare, încălzire centrală, spațiu pentru fixarea patinelor, o verandă din lemn pentru fanfare militară care acompania spectacolele de dans pe gheață organizate în fiecare duminică;

1901 – curs de schi la care participă și femeile;

1905 – concursuri de patinaj desfășurate pe Someș după regulile Federației Internaționale, cu înregistrarea primelor recorduri;

1907- este dată în folosință prima cabană pentru turiști și schiori din Poiana Postăvarului, amenajată de către membrii *Societății brașovene de schi*;

12-25 febr. 1909 - are loc la Brașov prima ediție a Campionatului Ardealului – concurs de coborâre organizat de Clubul de Schi brașovean pe un traseu de 7,5 km.;

30 dec. 1910-12 ian. 1911 - are loc la Sinaia deschiderea oficială a “Concursurilor pentru sporturile de iarnă” (schi, bob, săniuță) inițiate de Clubul Sportiv Român;

1913 (KSV) *Societatea de schi din Brașov* amenajează la Poiana Postăvarul prima trambulină de sărituri cu schiurile. La acest concurs inaugural s-a înregistrat și o săritură-record de 7,80 m.¹²

Gimnastica

În România, gimnastica pătrunde și se răspândește prin mai multe căi: prin școală, armată și prin societățile de gimnastică.¹³ Deja din prima jumătate a secolului al XIX-lea, o parte din tinerii de

¹⁰ Nicolae Postolache, *Istoria sportului în România*, Editura Profexim, București, 1995, p.23

¹¹ Idem, p. 40

¹² Idem, p. 85

¹³ Emil Ghibu, Ion Todan, *Sportul românesc de-a lungul anilor*, Editura Stadion, București, p. 340

origine săsească din Ardeal, reîntorși de la studii din Germania, introduc sistemul german de gimnastică. Printre primii, se numără profesorul Stefan Ludwig Roth, reîntors în 1822 la Mediaș încearcă să introducă gimnastica în școală, dar fără succes. Tot aici s-a înființat o societate de gimnastică (*Turnverein*) în 1848. Roth a avut idei progresiste, militând pentru egalitatea în drepturi a naționalităților conlocuitoare din Transilvania și din această cauză a fost executat în timpul Revoluției din 1848. Și în alte orașe ca Sibiu, Brașov, Sighișoara, Sebeș, Bistrița se înființează *Turnverein-uri* după 1840. Această activitate, deși organizată, are un caracter închis, limitat, din cauza orientării sale naționaliste. Acesta este motivul pentru care, deși apărută atât de devreme, mișcarea de gimnastică săsească nu are o influență determinantă asupra răspândirii gimnasticii în țara noastră, cu toate că ea va pătrunde și în Muntenia și Moldova. Astfel, în 1867 se înființează la București „*Bukarester Turnverein*”.¹⁴ Asupra acestui fapt vom reveni detaliat în alt capitol.

În *Deutsches Tageblatt* găsim diverse știri despre importanța acordată acestui sport. Astfel, „*Asociația gimnaștilor s-a hotărât să organizeze de Rusalii prima sa Adunare generală.*”¹⁵ Tot aici găsim știri despre primul concurs internațional din München, unde „sunt așteptați peste 400 de sportivi și 200 de atleți din Germania, Ungaria, Elveția”.¹⁶

Patinajul

Patinajul, ca divertisment modern și nu ca sport, începe să fie practicat în țara noastră din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Tot atunci se înființează și primele societăți sau cluburi de patinaj. Considerat o activitate recreativă și de întărire a sănătății, abia la începutul secolului nostru patinajul primește o organizare sportivă prin desfășurarea de concursuri, iar mai târziu prin organizarea campionatelor. Tot de această dată se leagă și răspândirea hocheiului pe gheață în țara noastră. Acest sport venea de la elite: Napoleon al III-lea era un mare pasionat, ca și soția sa Eugenia. Protipendada dădea și petreceri pe gheață, baluri la care se etalau toalete distinse și se dansau valsuri.

Există foarte multe mărturii despre practicarea patinajului în România. Presa vremii nu a putut rămâne indiferentă la aceste lucruri. Astfel, în *Deutsches Tageblatt* din 23 aprilie 1894 găsim următoarea știre: „*Asociația patinatorilor vă invită în această seară la patinaj și distracție. Patinoarul este iluminat electric, va cânta fanfara militară între 18-20.*”¹⁷ Tot în același ziar găsim reclame pentru „*patine aduse din Austria la prețul de 4 florini, diverse modele*”. Tot aici găsim reclame și pentru biciclete tot din Viena „*aller Art, bester Qualitat (model Primus, Merkur, Herkiles)*”.¹⁸ De subliniat aici, nu fără o ușoară ironie, numele de modele, încurajatoare din start... Toate acestea se puteau procura de la Jikelli, Heltauergasse nr. 47, Sibiu. Existau chiar haine speciale pentru patinaj aduse din străinătate. „*Acestea sunt tricotate pentru a ne proteja de frig. Avem geaci, căciuli, pantaloni pentru copii și adulți.*”¹⁹ Cine nu știa să patineze, avea ocazia să învețe la cursurile de patinaj organizate în Sibiu „*pentru toate vârstele și la prețuri avantajoase*”²⁰.

¹⁴ Idem, p.341

¹⁵ *Deutsches Tageblatt*, 31.01.1894, p. 4

¹⁶ Idem. 20.02. 1894, p. 4

¹⁷ *Deutsches Tageblatt*, 23 aprilie 1894, p. 3 (Sibiu)

¹⁸ Trad. Autoarei „de diverse tipuri, cea mai bună calitate”

¹⁹ Idem, 3.12. 1910, p. 4

²⁰ Idem. 3.03.1894, p. 4

Sursă: www-secolul19.com

La început se foloseau lamele din os, iar apoi s-a trecut la cele din fier puse pe lemn. Ele au fost inventate în 1850 de către americanul Jackson Heines.²¹ Patinajul începe să fie practicat în țara noastră din a doua jumătate a secolului XIX-lea. Treptat, numărul celor ce aveau să practice acest sport pe gheața lacurilor din localitățile de baștină, dar mai puțin pe patinoare special amenajate, creștea vertiginos. De la divertisment, s-a trecut treptat la stabilirea unor reguli, ca în restul Europei. La 17 februarie 1874 membrii "*Asociației de patinaj*" din Cluj au participat la primul concurs public.

Europa, între timp, descoperise patinajul artistic. În anul 1892, Asociația olandeză a invitat conducătorii cluburilor țărilor interesate să participe la competiții internaționale și la o întrunire organizată la Scheveningen. Astfel s-a desfășurat primul Congres - prilej de înființare a Uniunii Internaționale de Patinaj, adică "*International Skating Union (ISU)*".

Sursă: Emil Ghibu, *Sportul românesc de-a lungul veacurilor*

Creativi și dornici de a se afirma, patinatorii au inventat "săriturile":

- 1882 Axel (cu o rotație și jumătate), norvegianul Axel Paulsen, la Viena;
- 1909 Salchow- suedezul Ulrich Salchow, la Stockholm;
- 1910 Ritberger- germanul Werner Rittberger, la Berlin;
- 1913 Lutz- austriacul Alois Lutz, la Engelman;

²¹ Ioan Iacob, Mihai Radu Iacob, *Sportul ca loisir*, Editura Demiurg, Iași, 2005, p. 40

Dupa 1910, în Romania, patinajul a atras tot mai multi adepti. Treptat, mai multe știri despre serbări pe gheață pot fi citite în ziarele vremii.

Tirul

Una dintre cele mai vechi ramuri sportive practicate în țara noastră a fost tirul sau „darea la semn”, cum se numea în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Tirului îi aparține și apariția primei forme organizatorice sportive din București. Este vorba de înființarea în 1862 a Societății de dare la semn „Bucuresci” de către Dimitrie Racoviță, una dintre primele societăți sportive din țara noastră. Înființarea acestor societăți dovedește atmosfera favorabilă de care se bucura tirul în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Spre sfârșitul secolului, tirul începe să regreseze. În afară de practicarea acestui sport, un loc important îl ocupau și seratele dansante, concertele, reprezentațiile teatrale, etc. Era un sport al bucuriei, de cele mai multe ori întrecerile fiind adevărate evenimente mondene, cu parade ale membrilor societăților de tir în uniforme specifice și cu muzică militară.

În *Hermannstädter Zeitung* apare un articol despre biliard, ba chiar și o reclamă la mesele de biliard aduse de F. Zizula din Viena²² – semn că se acorda o oarecare atenție și acestui sport. Tot în același număr apare și o reclamă la cursurile de scrimă „care încep pe data de 1 mai. Înscrierile se fac zilnic în intervalul 14-16; există și o grupă de avansați”²³.

Schiul alpin

Schiul, înainte de a deveni un sport atât de iubit și chiar o pasiune pentru unii dintre noi, era un simplu mijloc de deplasare pe zăpada folosit de războinici sau vânători în timpul iernilor lungi și grele din țările Scandinave și nordul Rusiei, istoria oferindu-ne dovezi clare care datează de aproximativ 5 milenii. Numele vine de la zeița Skjeda din mitologia nordică, care știa să tragă cu arcul și să alunece pe schiuri.²⁴ Schiul alpin este un sport de iarnă care constă în coborârea unor pante pe zăpadă, prin anumite puncte de trecere obligatorii, numite „porți”, cu schiuri cu legături cu călcâi fix.²⁵

Sursă: www.skikipedia.com

Schiuri și legături de la începutul secolului XX

În Europa, interesul pentru munte și alpinism a generat dezvoltarea unei infrastructuri care a influențat considerabil turismul din zonă. Iau naștere astfel centre de schi cu tradiție: Chamonix, Davos, Saint Moritz. Odată ce schiul a devenit popular, aceste centre turistice au rămas deschise și pe perioada

²²*Hermannstädter Zeitung*, nr. 100, 27.04.1868, p. 4

²³Idem, p.5

²⁴Idem, p. 41

²⁵www.ski.com

de iarnă. Începând cu anul 1860 se atestă înființarea unor cluburi de schi pe tot cuprinsul Europei, și în România, evident. Schiul este unul dintre cele mai vechi sporturi din lume, având o tradiție de circa 400 de ani. Trecutul și dezvoltarea acestui sport este prezentat de numeroase muzee și expoziții din întreaga lume.

Cei curajoși fac excursii în munți și se aventurează în a-i cunoaște și cu ajutorul acestui sport. În ziarele vremii apar anunțuri la mica publicitate pentru schiuri aduse din Viena sau pentru excursii în zona Brașovului.

Sporturile oferă o superbă lecție de morală, concretizată în fair-play, respectul regulilor, spirit de echipă, sentimentul solidarității. Tot sportul aduce o contribuție originală la cunoașterea de sine și a altora. Cum spune, cu savoare, Giradoux: „Sportul delimitează propriul nostru corp de masa extrem de vagă a celorlalte corpuri”.

BIBLIOGRAPHY

1. Albu, V., *Istoria educației fizice și a sportului*, Editura Ex Ponto, Constanța, 1996
 2. Bănciulescu, V., *Sport și cultură*, Editura Facla, Timișoara, 1983
 3. Ghibu, E., Todan, I., *Sportul românesc de-a lungul anilor*, Editura Stadion
 4. Iacob, I., Iacob, R., *Sportul ca loisir*, Editura Demiurg, Iași, 2005
 5. Neța, Gh., Rusu, F., *Istoria milenară a educației fizice și a sportului*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 1998
 6. Postolache, N., *Istoria sportului în România*, Editura Profexim, București, 1995
- Deutsches Tageblatt*, 31.01.1894
Hermannstädter Zeitung, nr. 100, 27.04.1868